

5. Shovkoplias, H. M. (2015). Analiz yevropeiskyykh harantiino-kompensatsiinykh mekhanizmiv zakhystu prav investoriv na rynku finansovykh posluh. *Pravo ta innovatsii - Law and Innovation*. 3 (11). URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=apir_2015_3_5 [In Ukrainian].

6. *Adaptatsiia do prava YeS rehuliuвання ekonomiky Ukrainy v suchasnykh umovakh : zb. nauk. pr. za materialamy Kruhloho stolu (m. Kharkiv, 26 trav. 2015 r.) – Adaptation to EU Law of Regulation of the Economy of Ukraine in Modern Conditions: Collection of Scientific Papers on the Round Table Materials.* (2015). Kharkiv: NDI PZIR. URL: <http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2016/01/collection-26-05-15.pdf> [In Ukrainian].

Кириченко Юлія Владиславівна

*студент економічного факультету Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна*

Науковий керівник - д.е.н., професор Гонтарева І. В.

ДО ПИТАННЯ ПОСЛІДОВНОСТІ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ З УДОСКОНАЛЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Наукова робота присвячена дослідженню послідовності прийняття рішень з удосконалення зовнішньоекономічної діяльності. Правильне управлінське рішення – запорука ефективної діяльності будь-якого підприємства в усіх сферах діяльності і зовнішньоекономічна не є винятком. Автор проаналізував теоретичні основи прийняття управлінського рішення та зробив відповідні висновки.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, форми зовнішньоекономічної діяльності, управлінське рішення, методи прийняття управлінського рішення, послідовність прийняття рішень.

TO THE ISSUE OF DECISION-MAKING CONSISTENCY ON FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES IMPROVEMENT

The scientific work is devoted to the study of the decision-making consistency on the foreign economic activity improvement. The right management decision – is the key to any effective enterprise activity in all activity spheres and foreign economic is not an exception. The author has analyzed the theoretical bases of managerial decision-making and made the relevant conclusions.

Keywords: foreign economic activity, foreign economic activity forms, managerial decision, methods of making managerial decision, decision-making consistency.

Рішення можна порівняти з основним продуктом діяльності управлінця. Тому розуміння того як правильно прийняти рішення надзвичайно важливе для системи управління в цілому. Кожне рішення має свої ознаки, до яких ми можемо віднести цілі, наслідки, поділ праці та професіоналізм. Базою будь-якого рішення є виникнення проблемної ситуації. Саме в таких ситуаціях виникає необхідність розуміння того як потрібно діяти для ефективної діяльності підприємства. Управлінське рішення повинно бути обґрунтованим, кількісно та якісно визначеним, правомірним, оптимальним, гнучким, комплексним та своєчасно прийнятим. Дану тему також досліджували М. С. Орлів, Ю. Е. Петруня, Ю. Г. Кальниш, Ю. С. Юрков.

Особливістю прийняття рішень в сфері зовнішньоекономічної діяльності є необхідність ведення діяльності в іншій соціально-культурній сфері, адаптація до нового середовища, врахування традицій, характерних для певної країни.

Існує чимало форм міжнародної торгівлі, кожна з них відрізняється по певним характеристиками і підбирається належним чином в залежності від форм переміщення товарів, рівня взаємодії, ступеня утручання держави, рівня та характеру опосередкування торгівельних операцій. Наявність багатьох умов здійснення, інтересів суб'єктів міжнародної торгівлі обумовлюють використання широ-

кого спектру форм міжнародної торгівлі, які можна згрупувати за наступними критеріями: об'єкта торгівельних операцій, формами переміщення, характеру взаємодії партнерів, ступеня втручання держави, рівнем і характером опосередкування торгівельних операцій. Але яка б не була форма торгівлі, вона потребує прийняття правильного управлінського рішення.

Процес прийняття рішень починається з виявлення і правильного розуміння проблеми, це може бути підвищення прибутку, розширення масштабів діяльності. Ці питання можуть бути як давно відомими і вже дослідженими раніше, так і раптовими, коли плани організації змінюються і необхідно шукати нові шляхи реалізації. Існують і такі проблеми, яких спочатку не видно і для того, щоб вирішити їх, потрібен чималий досвід або ж своєрідне чуття.

Після того як ми виявимо основні проблеми, необхідно їх дослідити та сформуванати причини і можливі наслідки. Далі ми формуємо цілі організації та оцінюємо ступінь їх досягнення, досліджуємо фактори та тенденції розвитку.

Наступним етапом є формування альтернативних способів досягнення цілей і вибір кращого з них, після чого ми вивчаємо обрану альтернативу, перевіряємо і нарешті приймаємо кінцеве рішення.

Вищесказане дає нам розуміння того, що прийняття правильного управлінського рішення потребує чималого досвіду, наявності певних знань і вмінь оцінки ситуації.

Зовнішньоекономічна діяльність має свою специфіку, тому рішення в цій сфері повинні бути структурованими та виваженими. Розглянемо послідовність прийняття рішень в даній сфері.

Проте планування зовнішньоекономічної діяльності, на жаль, не дає гарантій щодо її успішного ведення. Для підвищення ефективності ЗЕД організація повинна проаналізувати тенденції розвитку, раціональність впровадження ресурсів, ступінь лояльності споживачів, сформуванати шляхи удосконалення системи керування даною діяльністю, підвищити конкурентоспроможність продукту, провести аналітичний аналіз ефективності ведення діяльності.

Насправді існує чимало шляхів удосконалення зовнішньоекономічної діяльності і необхідно обрати правильний спосіб розвитку,

визначити найбільш бажані та реальні цілі задля збільшення рентабельності продукції і як наслідок прибутку та заняття лідируючих позицій на ринку.

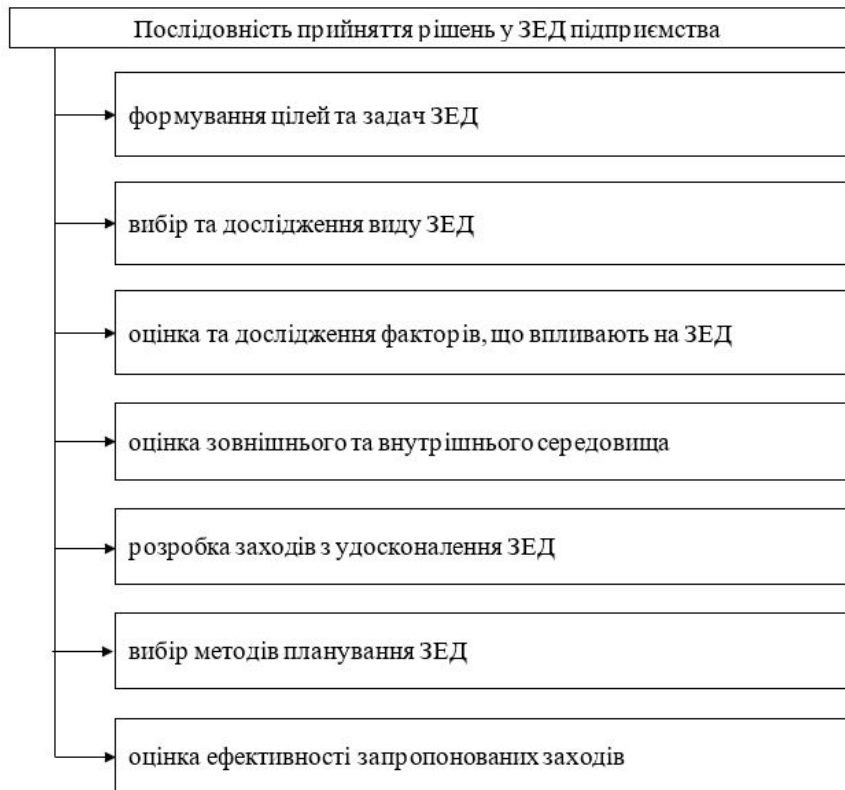

Рис. 1. Послідовність прийняття рішень у ЗЕД

У розпорядженні компаній, що беруть участь в конкурентній боротьбі на міжнародному ринку, є ряд способів отримання стійких конкурентних переваг. Найпоширеніші з цих – це наявність у компанії прав на інтелектуальну власність, а також інвестиції в науково-дослідницькі і дослідницько-конструкторські роботи, отримання

економії від масштабу або від диверсифікації діяльності і використання можливостей, які забезпечуються кривою досвіду.

Приймаючи управлінське рішення, необхідно враховувати фактор ризику, так як він присутній в будь-якій сфері діяльності і несе чималий вплив на результат. Враховуючи ступінь ризику, організація має більше шансів прийняти правильне рішення, звертаючи увагу на можливий негативний результат.

Ризик залежить від рівня визначеності, з якою прогнозують результат, може прийматись в умовах:

- повної інформації, коли керівник точно знає результат кожного альтернативного варіанта вибору дій;
- неповної інформації (рішення приймається в умовах ризику, тому що існує імовірність зазнати витрат);
- повної невизначеності, коли неможливо оцінити імовірність потенційних результатів.

В умовах невизначеності корисно спробувати отримати додаткову інформацію, діяти відповідно до досвіду, інтуїції, зробити припущення про ймовірність подій або використати економіко-математичний апарат.

Управління ризиками є специфічною сферою економічної діяльності, що потребує глибоких знань в області дослідження господарської діяльності, шляхів оптимізації господарських рішень, страхової справи, психології тощо. Головним завданням управлінця в цій сфері є підбір альтернативних дій щодо забезпечення раціонального для даного проекту поєднання ризику та прибутку, враховуючи те, що чим вищий прибуток має проект, тим і вищий рівень ризику під час його впровадження.

В міжнародній економіці розуміння природи ризиків в зовнішньоекономічній діяльності має велике значення, так як близько 40% комерційних операцій є невдалими через не раціональне управління ризиками.

До поширених причин існування такого роду ризиків відносять постійну нестабільність економічних процесів, недостатній рівень інформованості щодо стану економіки країн світу, відсутність визначених цілей діяльності суб'єкта ЗЕД тощо.

В міжнародній практиці у сфері зовнішньоекономічної діяльності існує приблизно 140 видів ризиків. Наприклад, ризики, пов'язані з вибором країни проведення операцій, що включають політичні та макроекономічні, з вибором іноземного партнера, маркетингові ризики, що включають інформаційні, інноваційні та галузеві, транспортні ризики, ризики, пов'язані з укладанням контракту; комерційні, митні ризики.

Управління ризиками направлено на їх мінімізацію. До базових методів зниження ступеня ризику в зовнішньоекономічній діяльності відносять: виключення ризику (відмова від впровадження будь-яких заходів, що можуть викликати появи ризику в ЗЕД), зменшення ризику (означає прийняття рішень, які призводять до мінімізації рівня витрат), прийняття ризику (керівник бере на себе повну відповідальність за впровадження заходів щодо зовнішньоекономічної операції та ризики, які можуть бути викликані), передача ризику (управлінець перекладає відповідальність за ризик іншому працівнику або іншому суб'єкту господарської діяльності).

Із вище написаного випливає, що організація, яка проводить зовнішньоекономічну діяльність, в будь-якому випадку має справу з ризиками, які можуть перешкоджати отриманню стабільного прибутку. Для того, щоб підтримувати ефективну зовнішньоекономічну діяльність та розвиток організації, необхідно вчасно попереджувати можливі ризики та впроваджувати заходи щодо зменшення рівня їхніх наслідків або взагалі уникнення можливого негативного результату.

Висновки. Проведено дослідження поняття управлінських рішень та ступінь їх значимості для будь-якої діяльності. Проаналізовано алгоритм прийняття рішень щодо удосконалення зовнішньоекономічної діяльності, що включає в себе формування правильних цілей та задач, аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища, визначення варіантів подальших дій та вибір найкращої альтернативи, а також оцінка результатів та впровадження заходів щодо удосконалення поточної ситуації і збільшення об'ємів прибутку. Розкрито питання щодо ступеня важливості прийняття оптимальних управлінських рішень в будь-якій сфері діяльності підприємства.

Напрямом подальших досліджень є формування механізму прийняття управлінських рішень щодо удосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квітня 1991 р. № 959-ХІІ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=959-12>.
2. Алієва-Барановська Віра. Осучаснення Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність». *Юридична Україна*. 2012. № 9. С. 62-66.
3. Омельченко А. Місце та роль законодавства України про зовнішньоекономічну діяльність в системі законодавства України. *Право України*. 2011. № 6. С. 5-12.
4. Зовнішньоекономічна діяльність України в системі глобальних конкурентних відносин: монографія / за ред. О. І. Павлова. Одеса : Астропринт, 2019. 272 с.
5. Зовнішньоекономічна діяльність: підприємство-регіон: монографія. / Ю. Г. Козак, Н. В. Притула, О. А. Єрмакова та ін. К.: Центр учбової літератури, 2016. 240 с.
6. Маталка С. М. Управління ефективністю зовнішньоекономічної діяльності підприємств : монографія. Луганськ : Ноулідж. 2011. с. 210.
7. Черчик Лариса. Основні проблеми зовнішньоекономічної діяльності підприємств України. *Економіка й управління національним господарством*. 2015. № 2. С. 21-26
8. Васюренко В. О. Фінансове регулювання ЗЕД підприємств: теоретичне узагальнення та прикладний аналіз : монографія. Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. 100 с.
9. Горбань Г.О. Модель соціально-психологічного забезпечення процесів прийняття управлінських рішень на регіональному рівні. *Науковий вісник*. 2015. № 1. С. 139-143.
10. Горбань Г.О. Модель соціально-психологічного забезпечення процесів прийняття управлінських рішень у соціальних системах. *Вісник Одеського національного університету*. 2012. Т. 17. Вип. 9(21). Серія: Психологія. С. 61–73.

REFERENCES

1. Pro zovnishnoekonomichnu diialnist : Zakon Ukrainy vid 16 kvitnia 1991 r. № 959-KhII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=959-12>.

2. Aliieva-Baranovska Vira. (2012). Osuchasnennia Zakonu Ukrainy «Pro zovnishnoekonomichnu diialnist». *Yurydychna Ukraina - Legal Ukraine*, 9, 62-66 [In Ukrainian].
3. Omelchenko A. (2011). Mistse ta rol zakonodavstva Ukrainy pro zovnishnoekonomichnu diialnist v systemi zakonodavstva Ukrainy. *Pravo Ukrainy - Law of Ukraine*, 6, 5-12 [In Ukrainian].
4. Zovnishnoekonomichna diialnist Ukrainy v systemi hlobalnykh konkurentnykh vidnosyn: monohrafiia. (2019). O. I. Pavlov. Odesa : Astroprynt [In Ukrainian].
5. Zovnishnoekonomichna diialnist: pidpriemstvo-rehion. (2016). Yu. H. Kozak, N. V. Prytula, O. A. Yermakova. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury [In Ukrainian].
6. Matalka S. M. (2011). Upravlinnia efektyvnosti zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstv. Luhansk : Noulidzh [In Ukrainian].
7. Cherchyk Larysa (2015). Osnovni problemy zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstv Ukrainy. *Ekonomika y upravlinnia natsionalnym hospodarstvom - Economy and management of the national economy*, 2, 21-26 [In Ukrainian].
8. Vasiurenko V. O. (2012). Finansove rehuliuвання ZED pidpriemstv: teoretychne uzahalnennia ta prykladnyi analiz. Kharkiv : Vyd. KhNEU [In Ukrainian].
9. Horban H.O. (2015). Model sotsialno-psykholohichnoho zabezpechennia protsesiv pryiniattia upravlinskykh rishen na rehionalnomu rivni. *Naukovyi visnyk - Scientific Bulletin*, 1, 139-143 [In Ukrainian].
10. Horban H.O. (2012). Model sotsialno-psykholohichnoho zabezpechennia protsesiv pryiniattia upravlinskykh rishen u sotsialnykh systemakh. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu - Bulletin of the Odessa National University*. Seria: Psykholohiia. Vol. 17, issue 9(21), 61–73 [In Ukrainian].

Кузнєцова Анастасія Олександрівна

*магістр спеціальності «Маркетинг» Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна*

Науковий керівник - д.е.н., професор Гонтарева І. В.

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ МАРКЕТИНГУ ВІДНОСИН НА СУЧАСНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ